
ДА СРБИЈИ БУДЕ БОЉЕ

Сретен Угричић

управник Народне библиотеке Србије, Београд

УДК 028(497.11)

Живот је иностранство, а читање је владање језиком земље у којој боравиш. Отуд велика чежња за завијајем код оних који слабо читају. Другим речима, ко не чита, не разуме свет у коме живи, нити себе и свој положај у свету. Ко не чита битно редукује своју компетенцију: личну, стручну, културну, сазнајну, антрополошку... А онда мора да компензује тај недостатак неким од ретроградних гестова пренаглашене и патетичне митологизације идентитета.

Читање је уједно културни инструмент и симптом, разлог и учинак, порекло и план, средство и циљ. Читање је уједно примарни извор знања и вредности и драгоцен продукт знања и вредности. Тако је и зато је читање од стратешког значаја. Ко зна како у једној земљи ствар стоји са читањем, по свој прилици знаће како стоји ствар са њеном културом, са њеним укупним потенцијалима.

Тржиштем књига и читањем у Србији у последњих неколико година, на најсистематичнији начин и примерено савременим стручним и међународно релевантним стандардима, бави се једино Народна библиотека Србије. Сетите се шта смо све урадили у оквиру пројекта *Bibliodissey 2003-2006*. Требало би да се баве и многи други, али, ето, не баве се. Наше је било да податке понудимо на увид јавности, стручној, културној, укупној. То смо и учинили. Студија има 180 страница и доступна је преко приступне интернет странице НБС: www.nbs.bg.ac.yu

Два су основна питања на које ово истраживање одговара: Колико се купује и чита у Србији? И: зашто се чита у Србији? То значи да студија пружа релевантне квантитативне и квалитативне налазе. Тек сада, на основу ових резултата, могуће је објективније анализирати, тумачити, планирати, и служити се према свим другим врстама потреба, интереса, мотива и перспектива најразличитијих актера, од самих издавача, дистрибутера и књижара, преко министарства културе, осталих министарстава и владиних и невладиних тела и органа, тржишних и статешких аналитичара, малих и великих играча, писаца, преводаца, штампара, самих читалаца... Позивам све заинтересоване да искористе што год могу више и боље вишедимензионалне информације којима обилује наше истраживање.

Једно од најчешћих питања која ми се постављају, службено и приватно, као писцу и као управнику националне библиотеке, у земљи и вани: колико се чита у Србији? О томе се, наиме, тако мало зна, о томе круже тек непроверене гласине и субјективна запажања. Два су екстремна и међусобно противречна утиска: један је пословична гужва стотина хиљада посетилаца на београдском сајму-вашару књига, каква не може да се доживи ни на једном другом сајму у свету, а други је изразито низак просечан тираж књига, часописа, новина у Србији, просечно врло мали број чланских карата у библиотекама, као и доминантна културна клима и недопустив ниво културних потреба који индиректно сведоче да се у Србији чита недовољно, премало, да су читаоци врста у одумирању.

Е, па сад више нема нагађања. Подаци су ту, узорак је репрезентативан, слика је много јаснија. Обим, структура и примењена методологија су иста као у развијеним књижевним тржиштима од нашег.

Посебно скрећем пажњу на резултате нашим издавачима, министарству културе и градоначелницима. Неки налази су опомињући. На пример, колико мало наши читаоци маре за припадност књиге која их занима одређеној едицији или одређеном издавачу. На пример, имате снимак стања, сад је лакше конципирати, разрадити и спровести културну политику у домену књиге. На пример, зашто купци и читаоци не верују ни звучним наградама нити такозваним бестселер листама нити критичарима? На пример, зашто преко пола милиона грађана Србије никад није прочитало ниједну књигу? На пример, јужно од Београда простире се језива издавачка пустиња (80% издавача има адресу у Београду, још 15% у Војводини). На пример, очито је да су прекорачени сви крајњи рокови за систематска улагања у обнову библиотечких фондова и умрежавање библиотека у нашим градовима. Господо политичари, употребите библиотеке и интернет да задржите младе у свом месту и својој земљи. Употребите књиге да би се Србија уместо као друштво и култура незнања и вулгарности устројила и усправила као друштво и култура знања.

На крају, после првих прегледавања, табела, статистика и осталих налаза из студије, мој основни утисак је: значајни увиди добиће се компаративном анализом наспрам резултата из земаља региона, Европе или из земаља релативно сличних привредних, политичких, демографских особина. Али једно је извесно: премало, болно и срамно премало се улаже у књигу, у читање, у компетенцију. Србији треба много више књига, нарочито добрих књига, као и много више читалаца, нарочито добрих читалаца, него што их Србија данас има. Кад књига и читалаца буде више, Србији ће бити боље.

Сретен Угричић
Да Србији буде боље

Резиме

У тексту се резимира учинак истраживања тржишта књига у Србији, које је изведено на захтев Народне библиотеке Србије. Такође, разматрају се основна питања која су током истраживања постављана, а то су: Колико се купује и чита у Србији и зашто се чита у Србији? Коначно, пред људима који се баве овим тржиштем налазе се врло прецизни статистички подаци, како о тржишту књига тако и о стању у издаваштву. На крају се истиче да би неопходно било направити и корак даље, при чему би се резултати овог истраживања упоредили са стањем у земаљама региона.

Sreten Ugričić
Let Serbia Be Better

Summary

The text resumes effects of research of Serbian book market which was done upon request of the National Library of Serbia. Besides, the text discusses some basic questions which were posed during the research, such as: How much books are being bought and read in Serbia? Why do people read in Serbia? People who are active in the market finally have at their disposal very precise statistical data on the book market and on the situation in publishing industry. In the end author highlights the necessity to make a further step, and to compare results of this survey with situation in other countries of the region.